

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-11-12
Besvaras senast
2024-11-20 kl. 12.00

Till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:427 Höga matpriser och behovet av åtgärder för att minska kostnadskrisen

Trots att inflationstakten i Sverige nu börjar avta kvarstår ett problem som drabbar många människor hårt: de fortsatt höga matpriserna. För hushåll med begränsade marginaler innebär detta en ständig press och en oro för hur månadens utgifter ska gå ihop. I områden som Järva i Stockholm, där många familjer redan kämpar med små marginaler, har de höga matpriserna blivit en ytterligare börda, som kraftigt påverkar möjligheten till en skälig levnadsstandard och hotar barns rättigheter enligt barnkonventionen.

Vi socialdemokrater lanserade därför i somras, genom Magdalena Andersson och Anders Österberg, ett förslag om en särskild matpriskommission. Detta gjordes under Järvaveckan, ett forum där röster från samhällets alla hörn samlas och där det blev tydligt hur starkt matpriserna påverkar människors vardag. Vår matpriskommission syftar till att utreda orsakerna till de höga matpriserna och stärka konkurrensen i livsmedelssektorn, särskilt genom att stimulera etableringen av fler lågprisbutiker i utsatta områden. Bristen på konkurrens är en viktig faktor till de onödigt höga priserna, och fler aktörer inom lågprissegmentet kan förbättra konkurrenssituationen och göra det lättare för människor att få tillgång till prisvärd mat.

Även om regeringen har påstått sig vidta åtgärder för att dämpa kostnadskrisen står det klart att de flesta av dessa åtgärder gynnar dem med de allra högsta inkomsterna, medan de med de lägsta inkomsterna i princip inte märker av någon skillnad. De stora skattesänkningar regeringen genomfört gynnar främst höginkomsttagare, medan vanliga arbetande människor får nöja sig med en symbolisk skattelättnad, som i praktiken har liten effekt på hushållsekonomin. Denna ojämlika fördelning av ekonomiska lättnader står i skarp kontrast till de behov som vi ser i områden som Järva, där barnfattigdomen är hög och hushållens ekonomiska svårigheter är påtagliga. För varje familj som tvingas vända sig till socialtjänsten för att få ekonomin att gå ihop, för varje barn som hamnar utanför sociala gemenskaper för att föräldrarna inte har råd, påminns vi om vikten av en politik som ser och stöder alla samhällsgrupper, inte bara de med högst inkomster.

Rädda Barnens senaste rapport om barns uppväxtvillkor visar på en tydlig koppling mellan ekonomisk ojämlikhet och barns mående. Bristen på ekonomiska resurser kan leda till såväl fysiska som psykiska hälsoproblem och

ökar risken för socialt utanförskap. För barn och unga i familjer med begränsade ekonomiska resurser innebär de höga matpriserna en ständig påminnelse om de materiella begränsningar som präglar deras vardag och som hindrar dem från att delta i aktiviteter och uppleva samma gemenskap som mer ekonomiskt resursstarka jämnåriga. Att ha tillgång till basvaror som mat borde vara en självklarhet, och staten har enligt barnkonventionen en skyldighet att säkerställa detta.

Att minska de höga matpriserna och öka konkurrensen i matvaruhandeln är därför en fråga om rättvisa och en grundläggande del i att säkerställa allas rätt till en skälig levnadsstandard. Regeringen har ett ansvar att inte bara fördela skattesänkningar till de mest privilegierade utan även att skapa förutsättningar för att människor med små ekonomiska marginaler ska få en rimligare tillvaro. Sverige står inför en kostnadskris som drabbar de mest ekonomiskt utsatta allra hårdast, och det är en akut nödvändighet att staten vidtar konkreta åtgärder för att lindra trycket på dessa hushåll.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga finansminister Elisabeth Svantesson:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att säkerställa att matpriserna pressas ned och konkurrensen stärks, särskilt för att underlätta för låginkomsttagare och människor i ekonomiskt utsatta områden som Järva?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann